

Landbruks- Og Matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Vår ref.
24/18 - 8, jp. 24/16730
Saksbehandler: MOKI

Deres ref.

Dato:
Birkeland: 20.06.2024

Høring - Forslag til ny gjødselbrukforskrift

Vi viser til brev av 20. mars 2024 - høringsinnspill til forslag til ny gjødselbrukforskrift.
Nedenfor følger høringsuttalelse fra felles landbrukskontor for Lillesand og Birkenes kommuner.

Først vil landbrukskontoret i Birkenes og Lillesand påpeke at økt tilsyn, kontroll og oppfølging jf. de nye kravene i gjødselbrukforskriften slik skissert, vil medføre betydelig merarbeid for kommunene. Det er ikke omtalt hvilken type verktøy kommunen får til å håndtere dette merarbeidet, eller hvilken oppfølging og veiledning m.m. For å kunne lykkes med dette, er det nødvendig at det følger med betydelig voerføringer fra staten.

For bøndene er det viktig at det utarbeides enkle og effektive løsninger for journalføringer og rapporteringer og gjerne et sted som bøndene allerede er kjent med og har tilgang til i dag.

Landbrukskontoret Birkenes og Lillesand har følgende kommentarer:

Jf. § 1. Formål

*Formålet med den forskriften er å legge til rette for at gjødsel **kan** utnyttes som en ressurs ...*

Kommentar:

Vi foreslår å bruke «**skal** utnyttes som»... Det er slik vi leser intensjonen med forskriften og det vil være mer i tråd med den verdien gjødsla tillegges.

Jf. § 2 Virkeområde

Forskriften gjelder lagring og bruk av organisk gjødsel og bruk av mineralgjødsel. Forskriften gjelder også håndtering av enkelte andre forurensingskilder som kan oppstå i jordbruksdrift som vaskevann, planterester og silopressesaft.

Kommentar:

Ny forskrift utvider virkeområdet til også å gjelde grøntarealer (parker, golfbaner og anleggsområder) og gartneri. Kommunene har i dag oversikt over jordbruksarealene som det søkes

Postadresse:
Postboks 115, 4795 BIRKELAND

Besøksadresse:
Smedens Kjerr 30, 4760 BIRKELAND

Telefon:
37 28 15 00

E-post:
postmottak@birkenes.kommune.no

Nettside:
www.birkenes.kommune.no

Org.nr.:
964 965 870

produksjonstilskudd for. Gjennom produksjonstilskuddforskriften har kommunen også mulighet til å kontrollere om jordbruksforetaka har gjødslingsplan, lagrer og bruker husdyrgjødsel i tråd med dagens regelverk. Kommunen har ikke oversikt over arealer som det ikke søkes produksjonstilskudd på. En utvidelse av virkeområde skaper merarbeid for kommunen.

jf. § 14 krav til spredetidspunkt

Spredning av organisk gjødsel er tillatt i perioden 1. mars til 1. september dersom ikke annet er bestemt i medhold av denne forskriften, jf. § 31. Det er ikke tillatt å spre på snødekket eller frossen mark. Det skal samme år høstes eller etableres plantevekst etter siste spredning.

Silopresssaft kan preses etter 1. september uten påfølgende høsting eller etablering av plantevekst. Slik spredning kan bare skje der grunnforholdene gir god infiltrasjon og i tilstrekkelig avstand til vannforekomster til at det ikke medføre fare for forurensing.

Kommentar:

Endring av dato for spredning av organisk gjødsel fra 1. mars til 1. september kan i noen områder av Birkenes kommune by på utfordringer hvor våren er seinere enn langs kysten og hvor det er generelt kortere vekstsesong. Det vil også bli større arbeidspress på bøndene i disse områdene. Dessuten erfarer vi at vekstsesongen har blitt forlenget som følge av klimaendringer, som også taler for en lengere spredeperiode. Landbruksforvaltningen i Birkenes og Lillesand mener dagens regelverk for spredning innen 1. oktober bør beholdes i områder som har kort vekstsesong, og at statsforvalteren får myndighet til å sette forskrift om dette for disse områdene.

Jf. § 16 godkjent spredeareal

Spredning av gjødsel kan bare skje på fulldyrket og overflatedyrket jord, godkjent innmarksbeite, grøntareal og anlegg for dyrking av mat, fôr, eller prydvekster. Kommunen kan etter søknad godkjenne innmarksbeite som spredeareal. Ved vurdering skal det legges særlig vekt på hvilke virkninger gjødsling kan få for natur- og kulturlandskapsverdier, og om gjødslingen kan skje på en forsvarlig måte. Det kan ikke tilføres gjødsel på jordbruksareal som ikke høstes eller beites. Areal godkjent etter annet ledd skal innrapporteres av kommunen i offentlig register med kartbeskrivelse og kunne påvises tilsvarende i terrenget.

Kommentar:

I dag er det tillatt med spredning av mineralgjødsel på innmarksbeite. Gjødsling av innmarksbeiter med mineralgjødsel er en liten problemstilling i forhold til kommunens merarbeid med godkjenning av innmarksbeiter for mineralgjødsel. En foreslår at dagens regelverk med godkjenning av innmarksbeiter for spredning av husdyrgjødsel videreføres. Det er likevel viktig at det fremkommer hvilken metodikk som skal brukes for godkjenningen, slik at praksisen blir lik i ulike kommuner. Når innmarksbeiter skal godkjennes og kartfestes bør vi kunne følge AR5 - metodikken.

Jf. § 20 Begrensninger for tilførsel av fosfor på jordbruksareal

Ved bruk av fosforholdig gjødsel på fulldyrka og overflatedyrka jord, skal mengden tilført fosfor enten a) følge krav til fosforbalanse etter annet ledd, eller b) følge grensene satt i tredje ledd.

Postadresse:

Postboks 115, 4795 BIRKELAND

Besøksadresse:

Smedens Kjerr 30, 4760 BIRKELAND

Telefon:

37 28 15 00

E-post:

postmottak@birkenes.kommune.no

Nettside:

www.birkenes.kommune.no

Org.nr.:

964 965 870

Kommentar

Det kreves blant annet oversikt over fosforstrømmer inn/ut, analyseresultater, innrapportering i offentlige register m.m. Dette vil føre til økte kostnader, mer tidsbruk og bli arbeidskrevende for både bonden og kommunen. Det er ikke beskrevet hvordan og hvem som skal følge med på at fosfornivået ikke øker i 4-årsperioden og hva konsekvensene vil være dersom nivåene har økt.

Generelt legger den nye forskriften opp til mer detaljstyring i forbindelse med tilførsel av gjødsel på jordbruksarealene. Vi forstår behovet for å forhindre at næringsstoffer kommer på avveier, samtidig må gjødselbruken også sette inn i en praktisk sammenheng.

Mer målrettet gjødsling krever svært avansert utstyr. Det er svært få landbruksforetak i våre kommuner som har slikt utstyr med bakgrunn i geografi og jordenes arrondering, mange små jorder fordelt på mange små eiendommer.

Forskriften legger opp til en detaljstyring som vil bety betydelig økte kostnader i både drift og investering. Vårt inntrykk er at det miljøfaglige perspektivet er tillagt størst vekt i forskriften, mens det agronomiske perspektivet ikke får så stor vekt.

Jf. § 26 krav til gjødslingsplan

Den som disponerer og gjødsler mer enn 25 dekar per år, skal før hver vekstsesong utarbeide en gjødslingsplan. Planen skal inneholde en kartsisse som viser arealinndelingen, og følgende opplysninger skal oppgis for hvert enkelt areal.

Kommentar:

I dagens regelverk gis det åpning for at foretak som har liten variasjon i driften og gjødslingsbehovet varierer lite fra år til år, kan søke om å få godkjent gjødslingsplan for inntil 5 år. En finner ikke at denne muligheten foreligger i forslag til ny forskrift. Dersom denne adgangen forsvinner, vil flere av de minste brukene som fremdeles vil være pålagt å ha gjødslingsplan, bli krevd for årlig plan selv om variasjonen i drifta er minimal. Dette vil føre til større kostnader for disse bøndene, og kan føre til reduksjon i antall dyr eller avvikling.

Landbrukskontoret i Birkenes og Lillesand mener at dersom driftsformen er enkel og gjødselbruken varierer lite fra år til år, bør det fortsatt være mulig å søke om godkjenning av flerårige gjødslingsplaner.

Jf. § 29 Uttak og analyse av jordprøver

Jordprøver påkrevd etter denne forskriften skal være representativ med hensyn til jordvariasjon, størrelse og formen på arealet. Uttak av jordprøver skal utføres av en kvalifisert og uavhengig konsulent i henhold til faglig anerkjente metoder. Prøvepunktene skal koordinatfestes. Prøvene skal analyseres av et akkreditert laboratorium, og skal slå fast jordart, pH, fosforinnhold totalt måle med P-AL metoden og moldinnhold. Resultatet fra jordprøvene skal innrapporteres av jordbruksforetakene digitalt offentlig register hvert fjerde år.

Kommentar:

Postadresse:

Postboks 115, 4795 BIRKELAND

Besøksadresse:

Smedens Kjerr 30, 4760 BIRKELAND

Telefon:

37 28 15 00

E-post:

postmottak@birkenes.kommune.no

Nettside:

www.birkenes.kommune.no

Org.nr.:

964 965 870

Det foreslåes en endring av gyldigheten av jordprøver fra maks 8 år til 4 år. Vi mener at kravet om jordprøver hvert fjerde år er for strengt, fordi fosforinnholdet i jorda varierer relativt lite. Det kalkes også ofte i et tidsperspektiv på 5 år. Da bør jordprøvene kunne være relevante for samme tidsperiode. Jordprøvene skal være tatt av kvalifisert og uavhengig konsulent. Det vil si at bonden selv ikke får ta prøver lenger.

Hvem skal egentlig få lov til å ta jordprøver? Hva vil det si å være kvalifisert og uavhengig? Vi stiller spørsmål ved behovet for presiseringen av «kvalifisert og uavhengig». Er det en god faglig begrunnelse for at bonden ikke kan ta jordprøver selv? Kravet vil utløse et stort behov for bruk av konsulenter fra offentlig eller privat virksomhet. Vi vil understreke at jordprøvetaking ikke er vanskeligere å utføre enn å føre rett, gjødsel rett, sprøyte rett, vurder dyrets helsetilstand mm. Vår oppfattelse er at næringsdrivende i landbruket fint kan utføre dette selv. I tillegg gir landbruksforvaltningen i kommunene god informasjon om hvordan det skal gjøres.

I kommunene Birkenes og Lillesand produseres det i hovedsak grovfôr (gras) i tillegg til noen få grønnsaksprodusenter. Vi støtter oss til flere andre kommuner som bemerker den agronomiske nytten av hyppigere jordprøver vil være begrenset da omleggingstid for eng gjerne er lengre enn de fire årene som foreslås. Næringsstoffene i jorda endrer seg lite over et tidsrom på 5 år ved behovtilpasset gjødsling. Bøndene får økte utgifter uten at det gir særlig miljømessig effekt tilbake. Det blir da et spørsmål om kost-nytte-prinsippet.

Det foreslås at en beholder dagens regelverk som ikke fratar bonden retten til å selv kunne ta prøvene. Det er bonden som har best kunnskap om jorda.

Innrapportering i offentlig register medfører mer arbeid for bonden. Det er ikke sagt noe om hva konsekvensene blir for manglende innrapportering.

Jf. § 32 Dispensasjon

Statsforvalteren kan i særlige tilfeller og etter søknad, gi en tidsbegrenset dispensasjon fra bestemmelsene i denne forskriften, med unntak av § 22 første ledd og annet ledd bokstav a) til d), § 24 og § 25, der det er Mattilsynet som har myndighet til å gi dispensasjon.

Kommentar:

Dersom statsforvalteren skal avgjøre alle dispensasjonssøknader, og kommunen likevel må forberede saken, gjør kommunen jobben, mens avgjørelsesmyndigheten flyttes ett hakk opp, uten at en kan se virkningen av dette. Kommunene mener at det er kommunen selv som står nærmest til å ha de lokale kunnskapene rundt hver enkelt gård og slik sett også nærmest kunnskap til å kunne håndtere søknader om dispensasjon fra forskriften. Avstand fra bonden til avgjørelsesmyndighet kan oppfattes som uforholdsmessig fra bondens side. Landbrukskontoret i Birkenes og Lillesand mener at dispensasjonsmyndigheten fremdeles bør ligge til kommunene.

§ 33 straff

Postadresse:
Postboks 115, 4795 BIRKELAND

Besøksadresse:
Smedens Kjerr 30, 4760 BIRKELAND

Telefon:
37 28 15 00

E-post:
postmottak@birkenes.kommune.no

Nettside:
www.birkenes.kommune.no

Org.nr.:
964 965 870

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne forskriften eller vedtak truffet i medhold av denne forskriften straffes etter forurensingsloven kapittel 10, matloven § 28 eller folkehelseloven § 18 hvis ikke strengere straffebestemmelser kommer til anvendelse.

Kommentar

Det foreslås at § 11 i produksjonstilskudd skal oppheves og at brudd på kravet til gjødslingsplan følges opp etter forskriftens kap. 7. I hvilke forbindelse skal kommunen kontrollere at foretakene oppfyller kravene i forskriften; krav til gjødslingsplaner, journaler og rapportering av jordprøver i offentlig register? Birkenes og Lillesand foreslår at det fremdeles bør være en kobling mellom produksjonstilskuddsforskriften og ny forskrift og at gjeldende regelverk om dette videreføres i ny forskrift.

Dokumentasjon, registerføring og samlet virkning

Endringene vil føre til økte dokumentasjonskrav og registreringer/innrapporteringer i et offentlig register. Vi er usikre på hvem som skal utvikle og drifte dette registeret. Det må være brukervennlig med tanke på at foretakene selv skal innrapportere i dette systemet. Den samlede virkningen av forslaget til ny forskrift er omfattende og vil være ressurskrevende for kommunen å kontrollere og føre tilsyn med. Vi mener at den nye forskriften fremstår svært teknisk både for forvaltning og bønder, noe som medfører et stort behov for informasjon og veiledning i god tid før endringer trer i kraft.

Med hilsen

Landbrukskontoret i Birkenes og Lillesand
Mona Kile
Rådgiver landbruk

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur

Mottakere:

Landbruks- Og Matdepartementet Postboks 8007 Dep 0030 Oslo

Postadresse:
Postboks 115, 4795 BIRKELAND

Besøksadresse:
Smedens Kjerr 30, 4760 BIRKELAND

Telefon:
37 28 15 00

E-post:
postmottak@birkenes.kommune.no

Nettside:
www.birkenes.kommune.no

Org.nr.:
964 965 870